

τινι λόγῳ ἐκφωνηθέντι ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ ὑπὸ τοῦ προέδρου αὐτοῦ Κου G. Goury, ἐξετέθη καὶ ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ὠφέλεια. Οὐδὲν πιστεύω προῖόν βιομηχανίας, ἔχον τόσῃν εὐτελεῖ ἄξιαν καὶ τόσῃν μεγάλην ζήτησιν, συνέπτυσεν ἐν ἑαυτῷ τσαούτην ἐργασίαν διαφόρων βιομηχανικῶν κλάδων καὶ διεφήμισε τόσον τεχνιέντως καὶ εὐγενῶς τούτους. Ἐν εἰ καὶ μόνῳ δελταρίῳ, ἔξεταζομένῳ ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ καὶ ἐπισταμένως παρατηρεῖ τις τὰς ἐξῆς ἐργασίας πρὸς κατασκευὴν του.

Ἐργασίαν, πρῶτον, τοῦ ἐργοστασίου τοῦ ποιήσαντος τὸν χάρτην καὶ τὴν μελάνην δι' ὧν κατεσκευάσθησαν, δεύτερον τὴν τοῦ τζιγγογράφου, τοῦ φωτογράφου, τοῦ καλλιτέχνου καὶ τέλος τὴν τοῦ ἐκδοτικοῦ καταστήματος.

Ἐν τεμάχιον χάρτου ἔθεσεν εἰς κίνησιν τόσας χεῖρας καὶ ἔπειτα πωλεῖται ἀντὶ 5 λεπτῶν! Ἴδου ὁ πρακτικὸς αὐτοῦ σκοπὸς καὶ ὅμως τὸ εἶκον. δελτάριον δὲν προωρίσθη διὰ τοῦτον τὸν σκοπὸν. Ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ του σκοπῷ συνταύτιος καὶ τὸν διδακτικόν. Ἡ γεωγραφικὴ ὠφέλεια, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς εἰκονογραφημένων δελταρίων εἶναι προφανῆς. Πόλεις καὶ κωμοπόλεις, αἵτινες μόλις σημειοῦνται ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς πῖναξι καὶ ἄς ὁ παῖς ἀδύνατον νὰ γινώσκῃ ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς καὶ ξηρᾶς γεωγραφικῆς διδασκαλίας ἐν τῷ σχολεῖῳ μανθάνει καὶ διατηρεῖ ἐν τῇ μνήμῃ του θαυμάσιως, ὅταν ἴδῃ τοιαῦτα ἢ ιστορικῶν τι γεγονόσ ἀπεικονισμένον ἐπὶ carte postale. Διὰ τοῦτο εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο εἶναι ἡ γεωγραφία ἐδιδάσκατο δι' ἐπισυναφῆς πολλῶν, πᾶρα πολλῶν εἰκόνων, παριστανουσῶν πόλεις καὶ ἀξιοθέατα μέρη αὐτῶν. Εὐχῆς ἐπίσης ἔργον θὰ ἦτο, εἴαν οἱ γονεῖς ἀναγνωρίζοντες τὴν ὠφέλειαν τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὠραίων τοπίων, τόπων, ἀριστοτεχνικῶν τέχνης, ναῶν, μεγαλοπρεπῶν κτιρίων, παρέχουσι συλλογὰς εἰς τὰ τέκνα των καὶ δῆ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, ὅποτε ἀρχεται ἀναπτυσσόμενον τὸ καλλιτεχνικόν του παιδίου αἰσθημα, συλλογὰς μεγάλας καὶ περιλαμβανούσας ἀπόψεις ἤθη καὶ ἔθιμα παντοίων καὶ μεμακρυσμένων τόπων, ἔξ ὧν θέλουσι διδαχθῆ πλείονα ἢ ὅσα ξηρὰ καὶ κοπιαστικὴ διὰ τὸ πνεῦμα τὸ παιδικόν διδασκαλία ἐπὶ ἔτη ἔλα προσπαθεῖ νὰ διδάξῃ.

Αὐτῇ, δυστυχῶς, ἡ κακῶς γιγνομένη διδασκαλία τῶν τέκνων μας, ἡ κουράζουσα τὸν ἐγκέφαλόν των καὶ ἀφαιροῦσα παιδιόθεν τὴν μνήμην των ἐπικρατεῖ σήμερον.

Μεθ' ἔλα ταῦτα, παρ' ὀλιγίστων ἔξ ὧν ἐγνώρισα καὶ ὠμίλησα περὶ τοῦ εἴδους τούτου τῆς καλλιτεχνίας, ἤκουσα καλοῦς λόγους. Δυστυχῶς διὰ τοῦς, πολλοῦς ἢ carte postale χρῆσιμεῖται ὡς μέσον φαθλον....

Πόσον γλυκεῖα καὶ διδακτικὴ ὅμως θὰ εἶναι διὰ τοῦς ἀπογόνους ἡ ἐνασχόλησις μας αὕτη, οἵτινες ἔταν μίαν ἡμέραν παύσῃ ἡ μανία τῶν εἰκονογραφημένων δελταρίων καὶ σιγήσῃ ἡ βωβὴ αὕτη γλῶσσα τῶν ὠφελίμων καὶ θαυμασιῶν πραγμάτων, ἀνοίγοντες τὰ album τῶν νεανικῶν μας ἔτων θὰ παραξενευθῶσι μὲ τὴν ὑπομονὴν μας! Μειδιάματα δὲ ὅμως τότε ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ θέλουσι ἀπαντήσῃ ἐπὶ τῶν ἀθῶν χειλέων καὶ ἀνέκφραστος συγκίνησις θέλει τοῦς καταλαμβάνει ἐπὶ τῇ θέξ τοῦ μικροκόσμου ἐκείνου....

ΟΡΕΣΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἡ Ἀρτεμισία. — Αἱ παραστάσεις τοῦ Βασιλικοῦ ἤρχισαν διὰ τὴν χειμερινὴν μας περίοδον μὲ τὴν ἐπανάληψιν ἔργου πρωτοτύπου, ὅπερ ἐδιδάχθη ἄλλοτε τριακοντάκις τοῦλάχιστον ἀπὸ σκηνῆς ὑπὸ τοῦ θιάσου Βερόνη-Γεννάου, τῆς βραβευθεῖσης ἐν τῷ Λαοδανείῳ διαγωνισμῷ «Ἀρτεμισίας» τραγωδίας εἰς τέσσαρας πράξεις τοῦ κ. Τιμ. Ἀμπελά.

Ἐν τινι παραδόσει τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Ἡφαιστῆως ἀναφέρονται οἱ ἔμμανεῖς ἔρωτες καὶ ὁ θάνατος ἢ ἡ αὐτοκτονία μᾶλλον τῆς Σαλαμινομάχου βασιλίσσης τῆς Καρίας Ἀρτεμισίας καὶ ἡ τύφλωσις ὑπ' αὐτῆς τοῦ Ἀβυδωνοῦ Δαρδάνου.

Ἐκ τῆς παραδόσεως λοιπὸν ταῦτης ὀρμώμενος ὁ συγγραφεὺς διέπλωσε καὶ διεμόρφωσε τοὺς χαρακτῆρας τοῦ δράματος, ἐν τῷ ὁποίῳ διεκτραγωδεῖται τὸ ὄρμητικόν, μοιραῖον καὶ ὀλέθριον πάθος, ὑφ' οὗ κατελήφθη ἡ Ἀρτεμισία.

Ὁ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν αἰχμαλωτισθεὶς Ἀβυδωνὸς γλύπτης Δαρδάνος ὀδηγηθεὶς εἰς Ἀλικαρνασσὸν κατεσκευάσεν ὑπεῖκων τῇ διαταγῇ τῆς Ἀρτεμισίας ἄγαμα ἀναπαριστῶν αὐτὴν ναυμαχοῦσαν. Ἡ ἀνάσσα τῆς Καρίας δὲν ἤργησε νὰ τρωθῇ ἀπο τὸ κάλλος τοῦ γλύπτου. Μάτῃν ὁ πατήρ τοῦ Δαρδάνου καὶ ἡ μνηστὴ του, ἡ κιθαροδὸς Μυρρίνη ἐπὶ τούτῳ ἀφίχθοντες εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν, τὴν ἱκετεῖουσι γονυκλινεῖς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Δαρδάνου. Ἡ Ἀρτεμισία μένει ἀκαμπτος καὶ τοὺς ἀποπέμπει τῇ διαταγῇ δὲ αὐτῆς τῆς ἰδίας κάπηλοι ζητοῦσι νὰ ἀρπάσωσι τὴν Μυρρίνην ἢ ἀρπαγὴ ὅμως αὐτὴ γενομένη κατὰ τὸ μεδονύκτιον, τρομάζει ὡς εἰκὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει, οἵτινες ἀψυπνισθέντες καὶ καταδιώξαντες τοὺς κάπηλους ἐλευθερώνουν τὴν Μυρρίνην ἢν καὶ φέρον προὐ τῶν ἀνακτόρων. Οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐκπληκτοὶ ἐκ τοῦ ἄγους τούτου ἀποφασίζουσιν ἐν συ. ἐδρίῳ νὰ φυγαδεύσωσιν ὀριστικῶς τὸν Δαρδάνον, ὅστις δὲν εἶχε διδάσῃ νὰ δηλώσῃ εἰς τὴν ἀνάσσαν τὸν διακαῆ ἔρωτα, ὃν ἔτρεψε πρὸς τὴν κιθαροδόν.

Ἄνωφελὸς ὁ Εὐμένιος, ὁ ἐξέχων τῶν Συμβούλων προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὴν Ἀρτεμισίαν νὰ κατασδέσῃ τὸ πάθος τῆς. Αὕτη ἐννοήσασα τοὺς σκοποὺς τῶν Γερόντων καὶ ἐν ἀπογνώσει εὐρισκομένη ῥίπτει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κοιωμένου γλύπτου σταγόνας ναρκωτικοῦ φίλτρου, δι' οὗ τὸν τυφλοῖ. Ὁ Δαρδάνος ἀψυπνιζόμενος ἐκβάλλει σπαρακτικὰς κραυγὰς, καθ' ἢν στιγμὴν καταφθάνει ὁ Ἐπίγονος, ὁ ὁποῖος σκοπὸν ἔχει νὰ τὸν φυγαδεύσῃ, ἀλλὰ πρὸ τοῦ θάματος τούτου μένει ἀναυδός.... Ἀποφασίζει μετὰ τοῦ προσερχομένου Εὐμενίου τὴν προῖαν νὰ προσκαλέσῃ τοὺς Γέροντας νὰ συσκεφθῶσι περὶ τοῦ κράτους ἀφ' οὗ ἡ ἀνάσσα.... Ἴδου ὅμως εἰσέρχεται συντετριμμένη ἡ Ἀρτεμισία διατάσσουσα δεήσεις πρὸς τοὺς ἐφεστῶτες θεοὺς πρὸς ἐξαγνισμόν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ διπλοῦ ἄγους. Ἐπὶ τῇ θέξ τοῦ

Δαρδάνου οδηγούμενου ὑπὸ τῆς Μυρίνης καὶ ἰκετεύοντος αὐτὴν νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ ἀπέλθῃ ἀποκαλύπτει ἑαυτὴν ὡς ἔνοχον τῶν δύο ἐγκλημάτων. Ἀντιλαβανομένη δὲ τὴν προσέλευσιν τῶν Γερόντων, ἀνέρχεται εἰς τὸν θρόνον καὶ αὐτοκτονεῖ διὰ τοῦ ἰδίου φαρμάκου, δι' οὗ ἐτύφλωσε τὸν Δάρδανον.

Αὕτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας· καὶ περὶ μὲν τῆς σκηνοθεσίας οὐδεμίαν συζήτησιν ἐπέχει θέσιν: μίαν ἐπιμελημένην, πολυτελεῆς μάλιστα, ἢ ἂν θέλετε, τελείαν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπόκρισιν οἱ ἦθοιοι κατέβαλον πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν διὰ νὰ μὴ φανῶσιν ὑποδεέστεροι τοῦ ἀνατιθέντος αὐτῆς ρόλου. Ἡ κ. Ἐλεονώρα Λοράνδου, ἡ πρῶτον ἐφέτος προσληφθεῖσα εἰς τὸ Βασιλικὸν ὑπεδύθη τὴν πλήρη ἀκατασβέστου πάθους Ἀρτεμισίαν μὲ ἰκανότητα μεγάλης τραγωδοῦ, ἂν καὶ εἰς πολλὰ μέρη αἱ κινήσεις τῆς δὲν τὴν ἐδοῦθην πολὺ. Μετ' αὐτὴν ὀφειλόμεν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὴν κ. Θεοδόζου, τὴν συμπαιθητικωτάτην Μυρίνην, ἥτις ἐπαίξεν ἀκριετὰ φυσικά. Τέλειος εἰς τὸν ρόλον τοῦ Δαρδάνου ἦτο ὁ γνωστός εἰς τὸ Ἀλεξανδρινὸν κοινὸν κ. Μέγγουλας.

* *

« Ἡρώ καὶ Λεάνδρος ». — Πλείστοις ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ποιητῶν ἔχει ἐμπνεύσει ἡ περὶ Ἡροῦς καὶ Λεάνδρου παράδοσις· ἐκείνιν ὁμοῦ ὄντινα περισσότερον παντὸς ἄλλου ἐνέπνευσεν ὁ τραγικὸς οὗτος μῦθος τοῦ Ἔρωτος εἶναι ὁ δαιμόνιος δραματικὸς ποιητὴς, ὁ τὴν πρῶτην θέσιν κατέχων μεταξὺ τῶν συγχρόνων του, ὁ διάσπμος τῆς Γερμανίας Grillparzer, οὗτινος τὴν δραματικὴν δύναμιν τὸ Ἀλεξανδρινὸν κοινὸν ἐγγώρισε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου εἰς τὴν « Προμύμην ».

Ὅτι δὲ ἡ δραματικὴ αὐτοῦ τέχνη εἶναι « ὄντως μεγάλη καὶ ὑψηλή » καθὼς τὴν ἀπεκάλεσεν ὁ Βύρων, ἀμέσως γίνεται ἀντιληπτὸν ἐκ τοῦ ἔργου « Ἡρώ καὶ Λεάνδρος » ἐνθα ἀπεικονίζεται θαυμασία ὡς χεῖμαρρος ὀρμητικὸς, ὁ ἀκατανίκητος **νεανικὸς ἔρω**s, ὅστις δὲν ὑποχωρεῖ ἀλλὰ φέρεται ὁλονὲν τεθαμβωμένος ὑπὸ τοῦ πάθους, καὶ ἀκατάχρητος τρέχει, τρέχει καὶ ὁλονὲν τρέχει καὶ πρὸς αὐτὸ ἀκόμη τὸ βαραθρον διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν πόθον του· τὸν τυραννὸν λοιπὸν τούτου, τὸν ἔρωτα, ὅστις δὲν φείδεται οὐδενός, προσωποποιεῖ ὁ ποιητὴς εἰς τὰς δύο ἀνταγωνιστέας καρδίας τῆς Ἡροῦς καὶ Λεάνδρου μὲ μίαν ἀρμονικὴν δραματοποιήσιν ἀνυπέροβλητον.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς καθαγιαστικῆς τῆς νεαρᾶς Ἡροῦς εἰς Ἱερείαν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Σηστός, ὁ θεὸς τῆς ὅστις εἶναι καὶ ὁ ἱερεὺς τούτου, προσκαλεῖ τοὺς γονεῖς τῆς συμπαιθεῖς παρθένου διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν εὐστάθειάν τῆς· ἀλλ' αὕτη διευθύνεται στεροφῶ τῷ ποδὶ παρὰ τὰς παρακλήσεις καὶ δάκρυα τῆς μητρὸς τῆς πρὸς τὸν ναόν, ὅστις πληροῦται ὑπὸ πλήθους ἀναμένοντος τὴν χειροτονίαν τῆς. Ἀποχαιρετήσασα δὲ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἔρωτος διευθύνεται καὶ πρὸς τὸ τοῦ Ὑμναίου, πρὸ τοῦ ὁποίου ὁμοῦ ψελλίζει λέξεις τινὰς... διότι τὸ βλέμμα τῆς διασταυροῦται μὲ τὸ τοῦ παρ' αὐτὴν γονυπετοῦς Λεάνδρου.

Ἡ νύξ ἐπιπλήθη. Ὁ ἱερεὺς, ὡς ὑπῆρχε συνήθεια ὀδηγεῖ τὴν Ἱερείαν εἰς τὸν νέον κοιτῶνα ἐλπίζων ἡμὰ ὅτι ἡ ἡσυχία τῆς νυκτὸς καὶ ἡ μοναξιά θὰ καταπαύσῃ τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς τῆς καὶ θὰ ἐξαλειψῶσιν ἀπὸ τὴν διάνοιάν τῆς τὸ βλέμμα ἐκείνου. Μάτην ὁμοῦ! δὲν δύναται νὰ κοιμηθῇ! ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην τῆς τὴν ἰκετευτικὴν καὶ συμπαιθεῖ στάσιν τοῦ Λεάνδρου καὶ ἀγωνίζεται προσπαθοῦσα παντὶ σθένει νὰ ὑπερνικήσῃ τὸ πά-

θος ἀλλὰ τῇ εἶναι ἀδύνατον! ἡ καρδία πάλλει! Καὶ ἐν ᾧ νοερῶς καλονυκτίζει τὸν νέον αἴφνης μίαν φωνὴν πραγματικὴν ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ παράθυρον « καλὴ νύκτα » καὶ ἰδοὺ ὁ Λεάνδρος ὅστις ἔχων ὡς ὀδηγὸν τὸν λύχνον τῆς Ἡροῦς εἶχε φθάσῃ κολυμβῶν ἐκ τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Ἀδύδου εἰς τὸν πύργον· εἶναι ἤδη ἐνώπιόν τῆς· ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος τῆς δὲν εἶναι πλέον φαντασία, εἶναι πραγματικότητα, εἶναι ὁ συναντήσας αὐτὴν εἰς τὸ ἄλδος εὐσταλὴς νέος, ὁ Λεάνδρος τῆς, κάθυγρος τώρα ἀπὸ τὸ κύμα.

Ἡ συμπαιθεῖς νεανίς τὸν ἰκετεύει νὰ φύγῃ· τοῦ ἀραριθμεῖ τοὺς κινδύνους εἰς οὓς εἶναι ἐκτεθειμένη ἐν ἡ περιπτώσει ἐννοηθῆ ὑπὸ τῶν ἀγρυπνοῦντων φυλάκων· ἐκείνους ὁμοῦ δὲν θέλει νὰ φύγῃ ἂν δὲν τοῦ ὑποσχεθῇ ὅτι καὶ αὐτὸν θὰ τὸν περιμένῃ καὶ ἂν δὲν λάβῃ παρ' αὐτῆς ὡς ἐπισφραγίδιον τοῦ Ἔρωτος ἓνα φιλί. Δυστυχῶς ὁμοῦ τὸ καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν νύκτα καὶ ὅπως δὲν ἐμμεῖν ἀπαρατήρητον ὑπὸ τοῦ ἀγρυπνοῦντος φυλάκος, ὅστις τὴν ἐπιουσαν ἀνακοινεῖ τὰς ὑποψίας του εἰς τὸν ἱερέα· οὗτος δὲ πρὸς ἀποσβέσιν ἀπευκταίου, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἐπιφορτίζει τὴν Ἱερείαν δι' ἀπειρίας ἐργασιῶν ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ἀποκάμνει. Μόλις δὲ τὴν ἐσπέραν ἡ νεαρὰ Ἡρὼ ἦναψε τὸν λύχνον εἰς τὸν πύργον, ὕπνος τὴν καταλαμβάνει, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπωφελοῦμενος ὁ θεὸς τῆς σβύνει τὸν λύχνον.

Τὰ ἐπὶ τοῦ πύργου μαινόμενα κύματα ἐξεγείρουσι τὴν Ἡρὼ· τρέχει νὰ ἰδῇ· ὁ λύχνος εἶναι σβυμένος ἀλλὰ πλήρης ἐλαίου· αὐτὸ τὴν παρηγορεῖ καὶ τὸ ἐκλαμβάνει ὡς σημεῖον τῶν θεῶν, διότι ἄλλως ἂν ἔκαε τὸ φῶς ἐκείνους θὰ ἀπεψάσισε νὰ ριφθῆ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ὠρισμένως θὰ ἐπνίγετο ὡς ἐκ τῆς ἐπελθούσης τρικυμίας.

Τὴν ἐπομένην πολὺ πρῶτὴ ἡ Ἡρὼ, συνοδουομένη ἀπὸ τὴν κόρην Ἰάνθην θέλει νὰ ἀνιχνεύσῃ τρόπον τινὰ τὴν ἐναντι παραλίαν τῆς Ἀδύδου· ἀλλ' ἡ ὀμίχλη τὴν ἐμποδίζει· παρακαλεῖ τὴν φίλην νὰ προχωρήσῃ διὰ νὰ ἰδῇ καλλίτερα, οἱ ἐμπροσθέντες ὁμοῦ κλάδοι ἐμποδίζουσιν τὴν Ἰάνθην· θέλει νὰ παραμερίσῃ τοὺς θάμνους ἀλλὰ εὐρίσκειται πρὸ τοῦ πτώματος τοῦ Λεάνδρου. Καὶ πρὸ τοῦ νεκροῦ Λεάνδρου τῆς κατόπιν σπαρακτικῆς σκηνῆς πίπτει νεκρὰ ἡ Ἡρὼ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἰάνθης.

Ἡ μεταφράσις τῆς πενταπρακτοῦ ταύτης τραγωδίας ὀφειλομένη εἰς τὸν κ. Κ. Χατζόπουλον εἶναι πολὺ καλὴ, ὑποθέτομεν ὁμοῦ ὅτι θὰ ἦτο ἐτι καλλίτερα ἂν ἐγράφετο εἰς γλῶσσαν καθαρεύουσαν.

Ἐπὶ τῶν ἠθοιοῦν δυνατὰί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ μὲν Δις Μαρίκα Κοτοπούλη, ἡ γοητεύσασα κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τοὺς Ἀλεξανδρινούς ἐν τῷ θεάτρῳ Ζιζίνια, ὑπῆρξεν ὄνειρώδης ἐν τῷ προσώπῳ τῆς σεμνῆς παρθένου τῆς Ἱερείας, ἰδίως ἐν τῷ μονόλογῳ τῆς γ'. πράξεως ἐνθα ταλαντευομένη ἀπὸ μίαν στιγμὴν εἰς ἄλλην ἀγωνίζεται κατὰ τοῦ καταλαβόντος τὴν καρδίαν αὐτῆς πάθους· ὁ δὲ κ. Λούης ὡς Λεάνδρος κατέβαλε πολλὴν προσπάθειαν καὶ οὗτω κατώρθωσε νὰ ἀποδώσῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὸν δύσκολον ρόλον τοῦ ἔραστοῦ τοῦ ὑπὸ συγγραφῆς οἷος ὁ Grillparzer διαπλασθέντος.

Ἀθῆναι, Δεκέμβριος 1905.

ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ

Ἡ ἐξαγωγή τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος. — Ὁ Κος P. de Wilde καθηγητῆς τῆς Χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Βρυξελλῶν ἀνεκινώσατο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς πόλεως ταύτης ἰδιαιτέραν μέθοδον περὶ τῆς βιομηχανικῆς ἐξαγωγῆς τοῦ χρυσοῦ ἐκ τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος.

Ἐντὸς τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος ἀπαντῶσι ψύγματα χρυσοῦ προσερχόμενα ἀπὸ τῆς χέρσου ἕνεκα τῆς διαβρωτικῆς τῶν ὑδάτων δυνάμεως ὡς γνωστὸν τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς συμπαρασύρει μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ἐλάχιστα τεμάχια τὰ προσερχόμενα ἐκ τῆς διασπαρῆσεως τῶν πετρωμάτων καὶ φέρει αὐτὰ εἰς τοὺς ποταμούς οὗτοι δὲ πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῶν ὑδάτων διασπαρυσμένων πετρωμάτων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐγκλειώσῃ χρυσοῦν αὐτοφυῆ, εἶναι τὰ πυριτικά, [γρανίτης, διορίτης, ὄφιτης], οἱ μαρμαρυγιακοὶ σχιστόλιθοι καὶ ἄλλα ὄρυκτα τοῦ χαλκοῦ, τοῦ μολυβδου καὶ τοῦ ψευδοργύρου. Αἱ χρυσοφόροι προσχώσεις [alluvions] καὶ οἱ ποταμοὶ οἵτινες ἀφίνουσιν εἰς τὴν ἄμμον αὐτῶν τεμαχία χρυσοῦ [pépites] ἢ καὶ ψύγματα χρυσοῦ ἀποτελοῦσι καταφανῆ ἀποδείξιν τῆς διαβρωτικῆς ἀρχῆς τοῦ χρυσοῦ τούτου.

Ἄσας ὁμως ὁ χρυσοῦ δὲν φέρεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων εἰς τὴν θάλασσαν. Μέρους αὐτοῦ, τὰ μεγαλύτερα τεμαχία, τὰ αποτελοῦντα τὸν βαρὺν τῶν Ἀγχιῶν χρυσοῦ (coarse gold) μεταφέρεται ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ θέσεως οἷα τῶν ὑδάτων εἰς τὰς χρυσοφόρους προσχώσεις (alluvions aurifères) ὁπόθεν οἷα τοῦ πλουσιματώσους παραλαμβάνουσι τὸν χρυσοῦν. Μέρους δὲ αὐτοῦ τὸ ελαφρότερον (floating gold) φέρεται εἰς τὴν θάλασσαν, ὁποθεν συνάμεθα βιομηχανικῶς νὰ τὸν ἐξαγάγωμεν.

Πρῶτος ὁ Proust τῷ 1787 καὶ 1799 ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ θαλασσινὸν ὕδωρ περιέχει ἀργυρον εἴτε αὐτοφυῆ εἴτε ἐν συνθέσει. Τῷ 1850 ὁ Malaguti, Durocher καὶ Sarzeand ἀπέδειξαν πειραματικῶς ὅτι εἰς τὴν 1 λίτραν θαλασσίου ὕδατος περιέχεται ἐν χιλιοστόγραμμα ἀργύρου. Τῷ 1856 ὁ H. Wurtz τῆς New York ἀνεκινώσατο εἰς τὴν American Association for Advancement of Sciences ὅτι ὁ Sherry Hunt καθηγητῆς ἐν Harvard ἀνεκάλυψε τὴν ὑπαρξίν χρυσοῦ ἐν τῷ θαλασσίῳ ὕδατι. Τῷ δὲ 1872 ὁ κ. Sonstadt ἀνεῦρεν ἐλάχιστα ἴχνη χρυσοῦ, 64 περίπου χιλιοστόγραμμα, εἰς 1 τόννον θαλασσίου ὕδατος ληφθέντα εἰς τινα κόλπον τῆς νήσου Man (ἀρχιπέλαγος τοῦ Βισμάρκ).

Ὁ κ. E. C. C. Stanford πρόεδρος τῆς Society of Chemical Industry διημφισβήτησε τῷ 1894 τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας τοῦ Sonstadt καὶ ὁ κ. A. Liversidge, καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Sydney ἐπανάλαβε τὰς ἐργασίας καὶ διὰ νέων ἀναλυτικῶν μεθόδων ἀνεῦρε 32 ἕως 64 χιλιοστόγραμμα χρυσοῦ εἰς ἓνα τόννον ὕδατος ληφθέντα εἰς τὴν παραλίαν τῆς Nouvelle Galles de Sud,

Ὅπως δὲ ἴχνη ἀργύρου εὑρέθησαν ἐν τῷ Fucus serratus οὕτω εὑρέθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Liversidge ἴχνη χρυσοῦ εἰς τὰ κελύφη τῶν ὀστρέων, εἰς τὰ θαλάσσια φυτὰ (varechs) καὶ εἰς τὸ ὕδωρ τὸ ἀπομένον μετὰ τὴν κρυστάλλωσιν τοῦ μαγειρικοῦ ὕδατος εἰς τὰς ἀλικίας (eaux mers). Τῷ δὲ 1884 ὁ δοκιμαστής τοῦ νομισματοκοπείου τοῦ San Francisco ἀνεῦρεν εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ τοῦ κόλπου τῆς πόλεως ταύτης 31 χιλ. γρ. χρυσοῦ εἰς ἓνα τόννον, ἐν ἐνώσει μετὰ τοῦ Βρωμίου καὶ τοῦ Ἰωδίου.

Ὁ κ. de Wilde διὰ μεθόδου ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθείσης, καὶ τῆς ὁποίας τὰς λεπτομερείας παραλείπομεν κατ' ὀρθῶς νὰ ἀποσύρῃ χρυσοῦν ἀπὸ τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος. Πρὸς τοῦτο ἔδοκίμασεν ἐπὶ τῶν ὑδάτων πολλῶν θαλασσῶν, πάντα ὁμως δὲν ἀπέδωκαν καλὰ ἀποτελέσματα, τὸ ὕδωρ λ.χ. τὸ σταλὲν ἐκ Granville καὶ Μασσαλίας ἐντὸς βαρελίων δὲν περιείχεν ἴχνη χρυσοῦ, ἀλλ' ὁ κ. Siversidge ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ξύλον ἀποσυνθῆται καὶ κρατεῖ τὸν χρυσοῦν, οὗτος δὲ ἀνευρίσκεται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ σχίσμα τῶν δανίδων τοῦ βαρελίου (douves). Ὅμοιος ἐπειραματισθῆν ἐπιτυχῶς καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς πόλεως Sables d'Olonne, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος συνέλεξε καὶ ἐπὶ τῶν ἀλικῶν τῆς πόλεως Salin de Raman παρὰ τὴν Μασσαλίαν. Ἀντιθέτως οὐδὲν ἴχνος χρυσοῦ παρουσιάσαν τὰ ὕδατα τῆς Βορείου Θαλάσσης τὰ ὁποῖα τῷ ἀπεστάλησαν ἐντὸς ὑαλίνων δοχείων. Διὰ τὰ ὕδατα ταῦτα πιστεύει ὅτι οἱ ζῳικοὶ ὄργανισμοὶ ἀποσυνθῆσαντες τὸν χρυσοῦν κατεκρημνίσαν εἰς τὸν βυθόν. Ἐνεκα τούτου τὸ θαλάσσιον ὕδωρ δὲν περιέχει πανταχοῦ τὸ αὐτὸ ποσοῦν τοῦ χρυσοῦ διότι ἀποσυνθιθεὶς κατακρημνίζεται εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ὠκεανοῦ καὶ χάνεται.

ὑπὸ οἰκονομολογικὴν ἐποψίν τὸ πρόβλημα τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ χρυσοῦ θεωρεῖται κατ' ὀρθῶς ὑπὸ τῶν κυρίων Liversidge καὶ Sonstadt ἀρκεῖ ἢ πρώτη ἔκτασις ἢ τίς θὰ χρησιμοποιηθῆν νὰ εἶναι ἀφθονος καὶ εὐκόλως νὰ τὴν προμηθεύονται εἰς τὰ παράλια τὰ ἐμπρεαζόμενα ὑπὸ τῆς παλιρροίας. Ἀδείας ἐκμεταλλεύσεως ἔλαβον ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ κ. John F. Duke, ἐν Βελγίῳ ὁ κ. de Wilde ὅστις θὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σύστημα του. Οἱ δὲ κύριοι Ciantar τῆς Ἀγγλίας ἔλαβον δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἰδιαιτέρου ὄργανου πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος (Brevet Belge, No 181802 τῆς 11 Ἰανουαρίου 1905). Τέλος ἐταιρεία ἔχουσα ὡς σύμβουλον (conseil scientifique) τὸν πολὺν W. Ramsay συνεστήθη πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ χρυσοῦ. Αὕτη χωρὶς νὰ λάβῃ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας θὰ ἐφαρμόσῃ ἰδιαιτέρον τρόπον τῆς ἐξαγωγῆς τηροῦσα αὐτὸν μυστικόν.

Τέλος ὁ κ. de Wilde πιστεύει ὅτι ὅταν τὸ θαλάσσιον ὕδωρ περιέχει 32 χ.γρ. χρυσοῦν οἰκονομολογικῶς ἢ ἐξαγωγήν αὐτοῦ εἶναι δυνατὴ. (Archives des sciences physiques et naturelles, t. XIX, No 6, 15 Ἰουνίου .905, σελ. 559.)

